

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 50.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við størri lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 11. decemir 1928.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

2. árg.

Tandlæge BREND

træffes 11-5. Telf. 114.

VÍÐ ÁRSLOK fer núsitandi býarstýri frá, aftaná at hava sitið 4 ár og stjórna Føroya høvuðstaði.

Valið, býarstýrisvalið, er ásett at haldast 20. decemir í ár, og valglistar eru framlagdir. Ímeðan norti verður við valglistar, so kann við tað sama sigast, at ein góðan mun hilligari er valglistin til fólkatings- og lógtingsval, enn hann er enn til býarstýrisvalið. Og er tað eisini skiligt, at mest saknast veljarar á býarstýrisvalglistanum millum hitt arbeiðandi fólk: Fiskimaðurin og arbeiðsmaðurin hava enn ikki verið mentir at greiða sínar borgarligu skyldir, og eru teir — sum galdandi er í núverandi skipan — útiðstíðir á valglistanum, og sleppa als ikki uppá ein serstakan lista uttan so er, at teir 3 dagar frammanundan valgdegnum hava rindað sín skatt fyrri teir fyrru 3 fjórðingarnar av árinum, inntil 30. sept. Um ikki peningurin til ta tíð er borin á býarstýrisskrivstovuna, verða menn og kvinnur útiðstíðir með alla, og sleppa so ikki at luttaka í hesum valið.

Henda skipanin er so miðaldarlig sum nokur, og skuldi tað ikki hugast, at menn í okkara døgum, menn ið bera orð fyrri at vera frælsintir, ikki bert uttan men eisini innan, høvdu sett seg ímóti einari broytan av hesari skipan. Men so er, íverri, enn vorðið, ikki bert aðrastaðni, men í Føroyum við.

Vit vilja minnst, at hin frælsintu flokkurin á lótingi legði fram á ting ein part av valrættarkrøvum javnaðarmanna, men bert tann partin, ið hóskaði teimum: at seta valrættaraldurin niður í 21 ár. Vit krævdu samstundis, at tað gjordist øllum skattaplíktugum borgarum atgongt at velja til teir kommunalu valini, við at koyrtilin — skattakoyrtilin — ið kvein yvir høvduin á teim minnu múgvandi: »Tú skalt hava gildið tín skatt, fyrri at kunna velja« — var burtkoyrdur. Vit halda tað vera órættvíst, at hesar treytir skulu vera álagdar, tí tær nerva bert tey, ið annars á annan hátt lida almikið undir núverandi samfundsskipan. Hvør maður ber sín ábyrgd, sum evni eru til, og sjálvsagt verður hann at rinda sín skatt til samfelagið. Men oftani er tað soleiðis, at ov nógv verður lagt monnum á at galda í skatt, og tí verður drálað við at rinda, tí

tað er so nógv, ið rindast skal. Tó sleppur hann ikki undan, tí verður skatturin ikki goldin, so verður hann pantaður, men sleppur kortini ikki at velja.

Hetta er skipanin nú: Tú skalt greiða tinar plíktur til samfelagið, sjálvt um tú missur tini borgarligu rættindir.

Ein sovorðin skipan er ikki einum kristnum samfundi verdugur. Men samfundi hevur mong brekini, og er hetta ikki tað einasta. Tó rokkur hesin koyril øllum minni múgvandi í hvørjari lítlari sókn í Føroyum, og eyðsæð nýtur hann dyggast í Havnini, har fólkatalið er so stórt.

Sjálvt um tað hevði eydnast at fingið eina broyting í hesum óskili, gjøgnumfórda á lótingi í ár, so hevði tað einki batt til komandi býráðsval, líkasolið sum 21-ára valrætturin við koyrilinum á nakkann hevði verið galdandi.

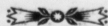
Nú eru menn farnir at starvast við at stilla upp menn til býráðsval. Og somu menn, ið vóru ímóti at lætta um valrættin og tær peningaligu treytirnar, verða óivað at hjóða seg fram, ella aðrir líkasinnar rætta teir fram. At somu menn ikki vilja smæðast at siga, hvussu góðir teir eru við hitt minni múgvandi fólk, er einki at ívast í — teir eru ósmædnari enn so. Betri hevði samt teim at sagt, sum er: *Vit hava roynt og roynt framvegis at forða fyrri, at hini minni múgvandi sleppa at velja við kommunuvalini, um ikki skatturin er rindaður fyrst.*

At skatturin verður rindaður kortini, leggja teir einki í. Tá er tað, ið umræður hjá teimum, yvurstaðið.

Vit skulu siggja tað við komandi val, at nógvir verða teir, ið ikki kunnu leggja sína ætlan í vágskálina á valdegnum. Veljarar eiga tí at minnst, at javnaðarmenn vilja starvast fyrri at økja um rættin til at velja, ikki minst við kommunuval, tí tað valið verður altið at týða mest í tí kommunu, ein er borgari í.

Verðið tí varnir og ænsnir, og lurti ikki eftir hjúklinum í hesum valdegum frá teim somu monnum, sum á lótingið verja hina órættvísu skipanina, ið forðar fátøkum borgarum at velja til kommunuvalini. Teir eru úlvar í roði! —

Langar og strangar eru gotirnar, ið leiða til rættvísis háseti í Føroyum, men skiligt er, at ov mangir eru, ið skyldina hava fyrri, at tað gongur trupult at fáa annað skil á. Nú er tíð at hugsa væl og so handla rætt.

Husegaard.

Da Thorshavns Kommune overtog Halvdelen af Gaarden, og Byraadet paadrog sig en Mængde Forpligtelser, som Borgerne allerede har faaet at mærke.

I Anno 1925 fandt det nuværende Byraad det i sin fuldstændige Orden at dette ved Overtagelsen af den ene Halvdel af Husegaardsfæstet, ogsaa gik med til saa meget som muligt af de forskellige Krav, som Fæsteren af den anden Halvdel af Gaarden, Hr. Just Jacobsen kunde finde paa at fremstille.

Man vil huske at der, da denne Sag skulde endelig afgøres, blandt thorshavnske Borgere, var en meget udbredt Misfornøjelse over at Byraadet saaledes havde gaaet med til baade rimelige og urimelige Krav, som Thorshavnsbonden havde fremført og krævet realiserede, dengang han forlangte at Gaarden skulde deles. De thorshavnske Troejere og Koejere, som disse af Just Jacobsen fremsatte Krav i første Instans vilde komme til at gaa udover, ventede at Byraadet vilde indkalde Borgerne til et offentligt Møde, og her forelægge saavel Overtagelsen af den ene Halvdel af Husegaard, som de hermed forbundne Forpligtelser, og de forskellige Krav, som den anden Fæster Just Jacobsen stillede for at kunne gaa med til en kontraktmæssig Deling af Fæstet.

Men til Trods for at denne Sag var af en saadan Beskaffenhed, at Trobrugere og Nybrugere, samt Koejere, havde de allerstørste Betænkeligheder om Resultatet, hvis Byraadet gik med til en stor Del af de Krav som Just Jacobsen fremsatte, kunde det aldrig falde det nuværende Byraad at forelægge en saa betydningsfuld Sag for Borgerne, (Den samme Historie om igen, man skal gaa paa de offentlige Byraads møder, for at vide hvad der er i Gære, hvad der sker i Udvalgene er det mere tvilsomt at faa at vide endelig Besked om).

Der blev rejst en Protest mod at Byraadet gik ind under alle de Forskrifter der forelaa fra Just Jacobsen. Men det blev uden mindste Nytte. Byraadet ønskede at faa denne Sag bragt ud af Verden. — Hensynet til Borgerne har desværre ikke været Byraadets stærke Side. Og den Forkærlighed Byraadet har til de vordende Nybrugere, har man allerede faaet fuld Vished for, efter at man er gjort bekendt med de allehaande Forpligtelser Byraadet har ment at

nye Jordbrugere skal indgaa paa for at faa et lille Areal til Opdyrkning.

Byraadet er gaaet med til at dele »Fæstegaarden Husegaards Tilliggende« efter en Recept, der er skrevet af Just Jacobsen, dog med nogle Lempelser uden nævneværdig Betydning (Disse kan jo bruges til Forsvar, for at »Bonden« ikke faaet alt hvad han ønskede). Og interessant kan det maaske være en u lige for der skal vælges et nyt Byraad at fremdrage enkelt Brudstykker, af denne Delingskontrakt, der er opsat af disse to Fæstere. Thorshavns Kommune paa den ene Side og Just Jacobsen paa den anden Side.

Da den foreslaaede Deling var vedtaget efter at begge Parter var enige, henvendte »Havnar Arbeidsmannafelages« daværende Formand sig paa Byraadskontoret for at faa en Afskrift af Kontrakten. Den fungerende Byraadsformand gav gennem Byraadssekretæren Besked til »Arbeidsmannafelages« Formand, at der ikke blev udleveret nogen Afskrift. Der blev derefter sendt en Skrivelse til Byraadet, hvori anmodedes om at erholde en Afskrift af Kontrakten. Her har Raadet ikke fundet det klokt at nægte, hvorfor man gik med til at vedtage at det tilloodes Formanden for »Havnar Arbeidsmannafelages« at foretage Afskrift af Kontrakten.

Sammen med thorshavnske Troejere holdtes der Møde, hvor samtlige fremmødte gjordes bekendt med Kontraktes Ordlyd. Og man kan nok tro, at det vakte en almindelig Forbavselse, at *Borgernes Raad* havde gaaet med hertil.

Foruden at Delingen var saaledes gennemført, at der faktisk ikke findes nogen Hauge indenfor Thorshavns Kommunes Omraade, saa var man endda gaaet med til at lade den anden Halvdel ikke alene beholde Haugen, men endda ogsaa en Tro henne ved »Buanes«. Herom hedder det i Kontrakten Punkt II:

Osire Husegaards Fæstet beholder endvidere den Tro paa »Buanes«, der tidligere er indhegnet til dette Fæste. Derhos tillægges der samme Fæste som Vinterhaugen et Areal der begæenses mod Nord, Nordøst og Øst af Sanatoriets Ejendom og den østre Husegaards Fæstet tilhørende Tro paa Buanes, samt Justinus Sivertsens Tro,

og mod Syd hen til Høyvfkvegur af nu indhegnede Trøestykke, og derfra i lige Linie hen til det østlige Hjørne af Kornelius Reinert Trø, og langs sammes Hegn ned til Sanatorievegur, og derfra langs den sydlige Side af Sanatorievegur hen til Sanatoriets Ejendom. Indenfor dette Areal er der bortlejet 2 Stykker til Poul Andreasen og Snedker Hans Jakob Michelsen, hvilket Lejemaal ikke berøres af nærværende Kontrakt, idet der dog tilsikres de to Trømænd Frist indtil 15. Maj 1926 til Indhegning af deres Trøer.

Som Borgerne vil vide, har Just Jacobsen nu udvidet sit Areal til ogsaa at omfatte disse to indhegnede Trøer, der nævnes i Punkt II. Sig os, var dette ogsaa til Opdyrknings Fremme, at disse Arealer nu atter skal henlægges til Udmark? Hvis det er Tilfældet, saa er man bedre i Stand til at vurdere, hvad Byraadet kalder Udvikling, og hvorledes denne vil forme sig, hvis disse Herrer faar Lov til at fortsætte.

Delingen er saa pudsig gennemført, at en Halvdel af en Tro kan høre til et Fæste, og den anden Halvdel til det andet. En nydelig Deling. Man skal lede længe efter en Deling der er gennemført paa en saadan Maade, hvorfor det helt uforbeholdt kan siges at savne Sidestykke. Den ene Del af en Tro er undergivet de Forpligtelser, som en Forpagter af Statens Fæstegods foreskriver, den anden Del af Troen paahviler Servitutter, foreskrevne af den anden Forpagter. Her skal der noje passes paa hvad der sorterer under hver.

At Thorshavns Kommune vilde opnaa store Fordele ved at gaa med til saa meget som der fra den anden Fæsters Side forlangtes, skulde man synes ikke var mere end rimeligt, og blandt de helt positive Resultater, der er opnaaet maa naturligvis i første Række nævnes: »Den hidtil benyttede Faarefold«, om hvilket det hedder i Kontrakten Idet Punkt: Den gamle Fold tilhører derefter vestre Husegaardsfæstet (Thorshavns Kommune).

Den samme Fold staar nu helt faldefærdig, siden den er overgaaet til Thorshavns Kommune. En lignende Udvikling vil om ikke ret længe være at spore paa de indhegnede Trøer, men nu atter er tilfaldet Østre Husegaardsfæste (Just Jacobsen).

Det der er ligeligt fordelt mellem de to Fæstere, er lige Jordhvalsrettighederne, der jævnt fordelt Kontrakten »deles ligeligt mellem begge Parter«. Denne Indtægts-